

La formació dual, un model de fort impacte en la inserció laboral

Ton LLADÓ
Juliol 2013

Trets fonamentals

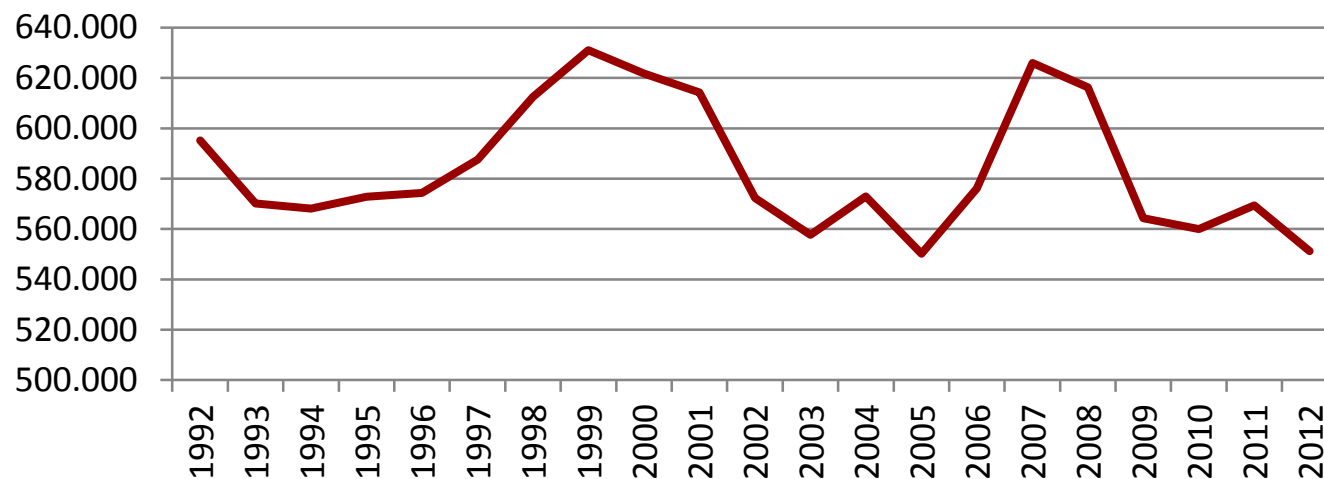
- La formació dual és un sistema que fa que els estudiants combinin estudi en centres educatius i feina remunerada en empreses.
- Les seves virtuts principals són:
 - Una bona via d'integració dels joves al mercat de treball .
 - La generació de persones amb un nivell de qualificació adaptat a les necessitats de l'empresa.
- No es considera com una via de reducció de l'atur juvenil encara que el nombre d'inscrits en el sistema és molt elevat, en mitjana un milió i mig cada any a Alemanya.

Les dades principals

- És una opció curricular molt rellevant
 - Afecta al 54,9% de la població escolar
- L'any 2012 es van signar 551.271 contractes d'aprenentatge i el nombre total d'estudiants en el sistema va superar el milió i mig.
- Existeixen 344 opcions curriculars que van variant cada any
- En el sistema hi participen 468.800 empreses, és a dir un 22,5% del total d'empreses
- El 61% dels alumnes s'acaben quedant a l'empresa on han estat formats.
- El 56% de les places es van oferir en el sector serveis

Els aprenents representen el 3,7% de la població ocupada a Alemanya

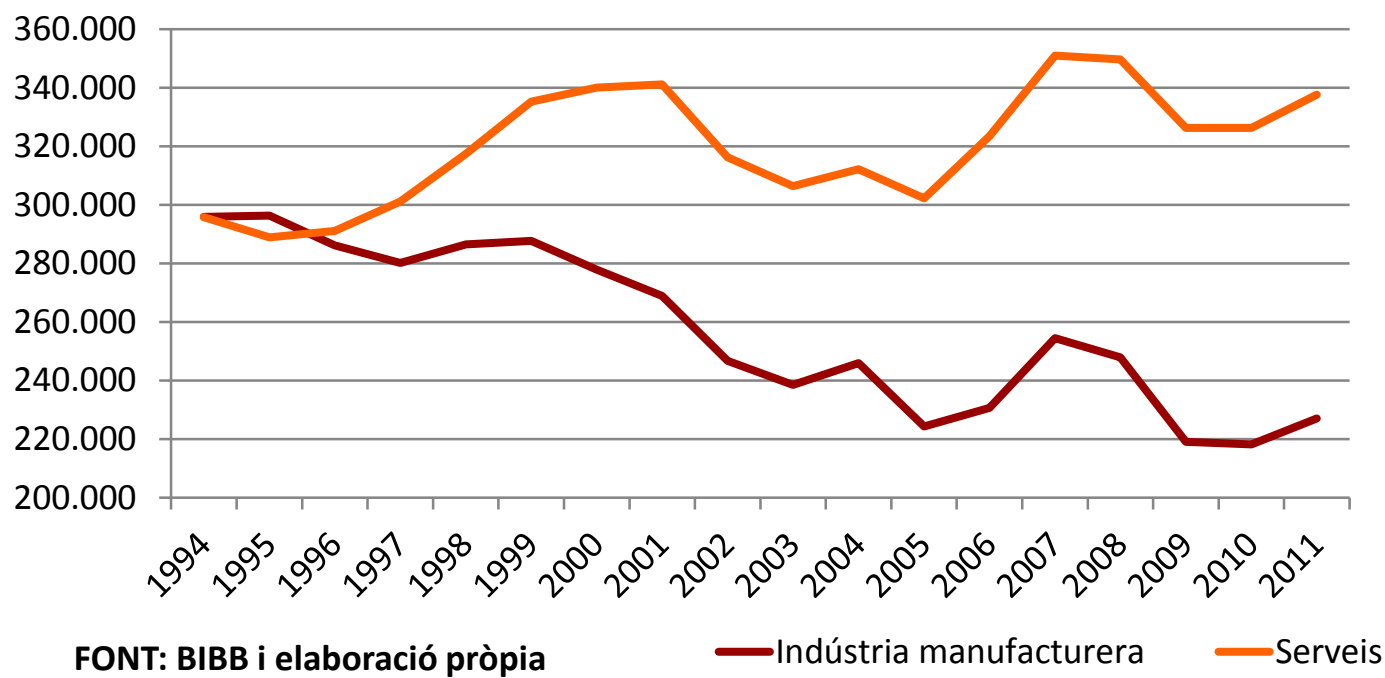
Contractes anuals d'aprenentatge a Alemanya

FONT: BIBB i elaboració pròpia

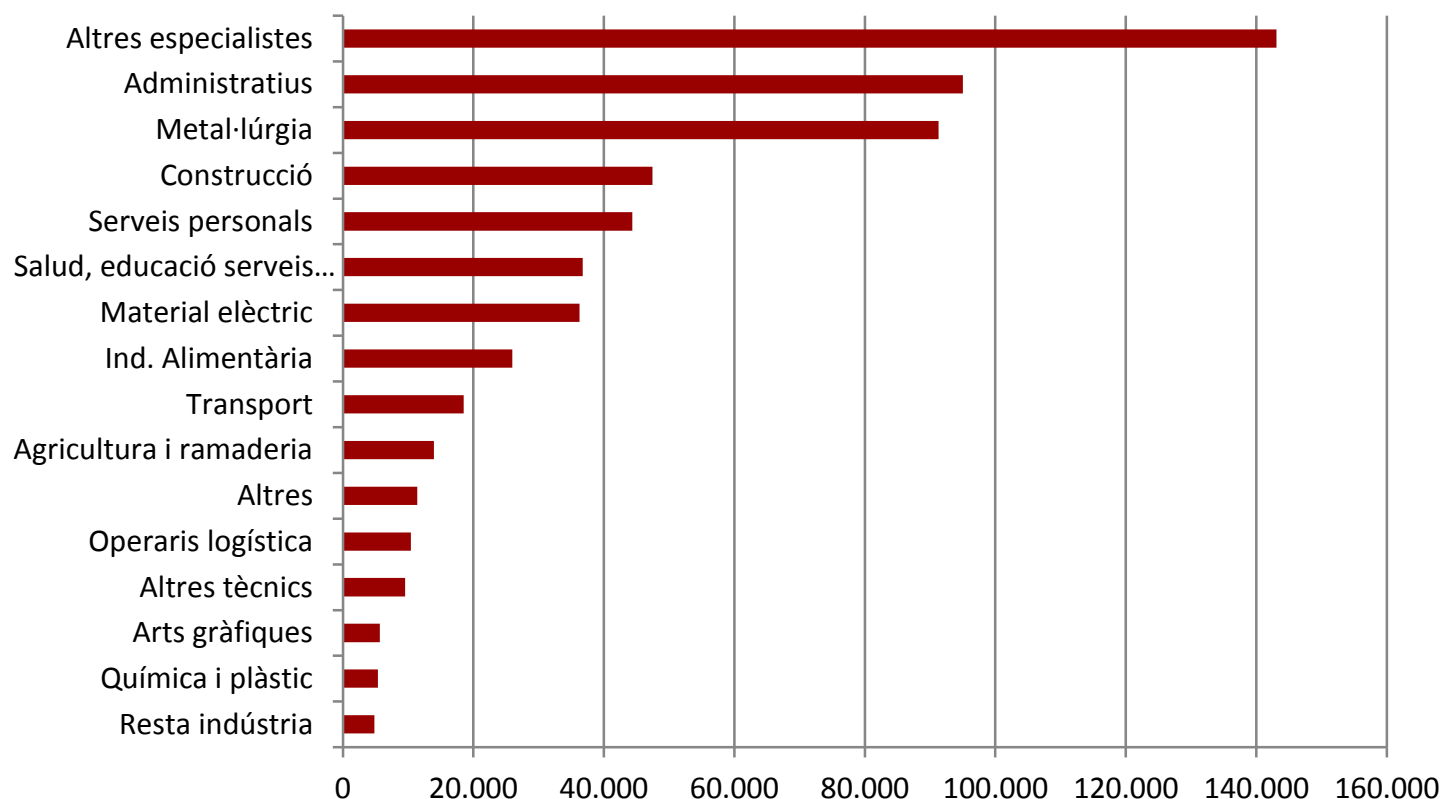
Tendència a la baixa dels nous contractes d'aprenentatge a la indústria

Estudiants en formació dual per grans sectors

Especialistes industrials, administratius i tècnics metal·lúrgics són majoria

Places en oferta del sistema dual. Any 2011

Font: BIBB i elaboració pròpia

Els agents implicats

- Govern Federal, a través del BIBB (*Bundesinstitut für Berufsbildung*) traduïble com Institut Federal per l'Educació i Capacitació Vocacional. També amb implicació dels Ministeris d'Economia i d'Educació i Recerca.
- Governs regionals a través de comitès paritaris d'empresaris, sindicats i administració especialitzats en formació vocacional
- Cambres de Comerç

Com funciona el sistema: el paper de l'administració

- L'administració central regula exhaustivament la formació dual i estableix el sistema de mínims per a tots els Länders
- La coordinació entre Länders es fa a partir d'una Conferència de Ministres d'Educació regionals.
- L'administració proveeix i finança els centres educatius
- L'Institut Federal per l'Educació i Capacitació Vocacional (BIBB -*Bundesinstitut für Berufsbildung*) és l'òrgan públic principal del sistema.

L'Institut Federal per l'Educació i Capacitació Vocacional (BIBB)

- El Consell de l'Institut és paritari i l'integren representants dels Govern Federal, dels Länders, dels empresaris i dels sindicats.
- Les funcions principals són el control, la recerca i el desenvolupament del sistema de formació professional (Vocational Education and Training)
 - Control de l'oferta de places
 - Control del procés de formació a les empreses
 - Identificació de necessitats futures des del punt de vista ocupacional
 - Processos de qualificació dels “formadors”
 - Creació de materials de suport per a l'ensenyament dins les empreses
- L'Institut te més de 500 treballadors

Com funciona el sistema: el paper de les empreses

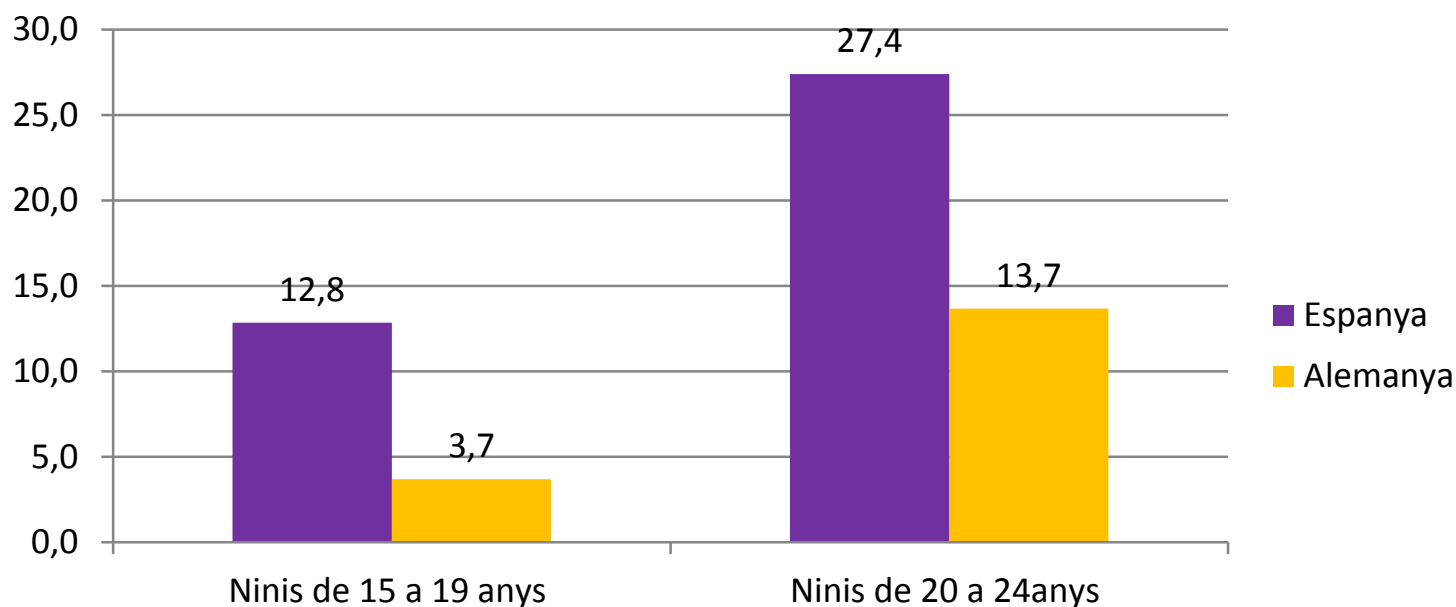
- Les empreses convoquen places d'aprenent de diferents qualificacions professionals conforme a uns mòduls preestablerts.
 - Hi ha un catàleg de 344 qualificacions diferents
- Les empreses seleccionen els candidats entre els aspirants
 - Les empreses importants solen tenir un allau de demandes
- Els aprenents tenen un contracte remunerat durant el període de formació que dura de dos a tres anys
- Les empreses tenen formadors especialitzats que segueixen l'activitat dels alumnes
- Les empreses dissenyen les titulacions en coordinació amb sindicats i administració

Com funciona el sistema: el paper de les Cambres de Comerç

- Les Cambres són l'àrbitre del sistema i vetllen per la seva qualitat.
- Organitzen els exàmens dels aprenents, tant els intermedis com els de final de cicle.
- Qualifiquen les empreses per si són aptes per entrar en el sistema de formació.
- Organitzen la formació dels formadors
- Coordinen la gestació de noves titulacions
- Les Cambres obtenen recursos dels drets d'examen, normalment pagats per les empreses

Els "nini" a Alemanya i Espanya: el probable efecte de la formació dual

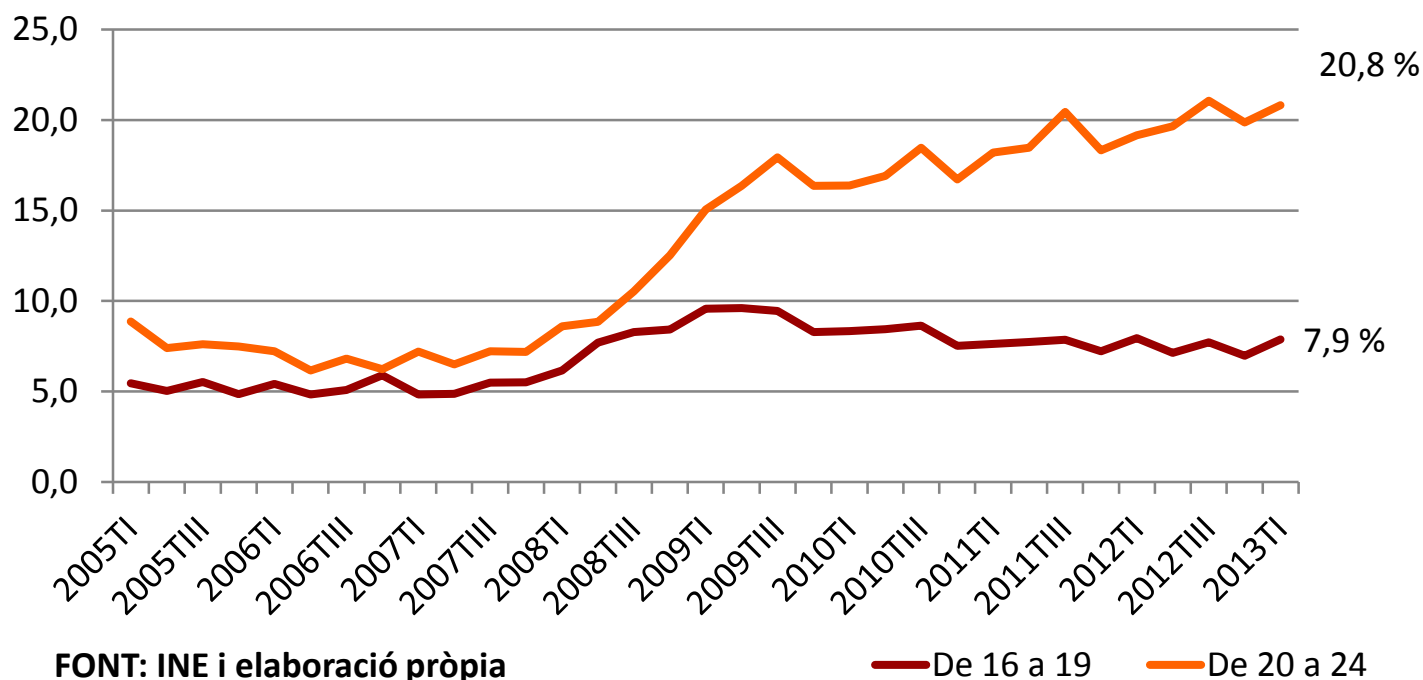
Joves que ni estudien ni treballen (Ninis)
Any 2010. Percentatge sobre la cohort d'edat

FONT: OCDE i elaboració pròpia

Espanya: 135.600 aturats de 16 a 19 anys i 492.200 de 20 a 24 que no estudien

Aturats que no estudien a Espanya
% sobre la cohort de població

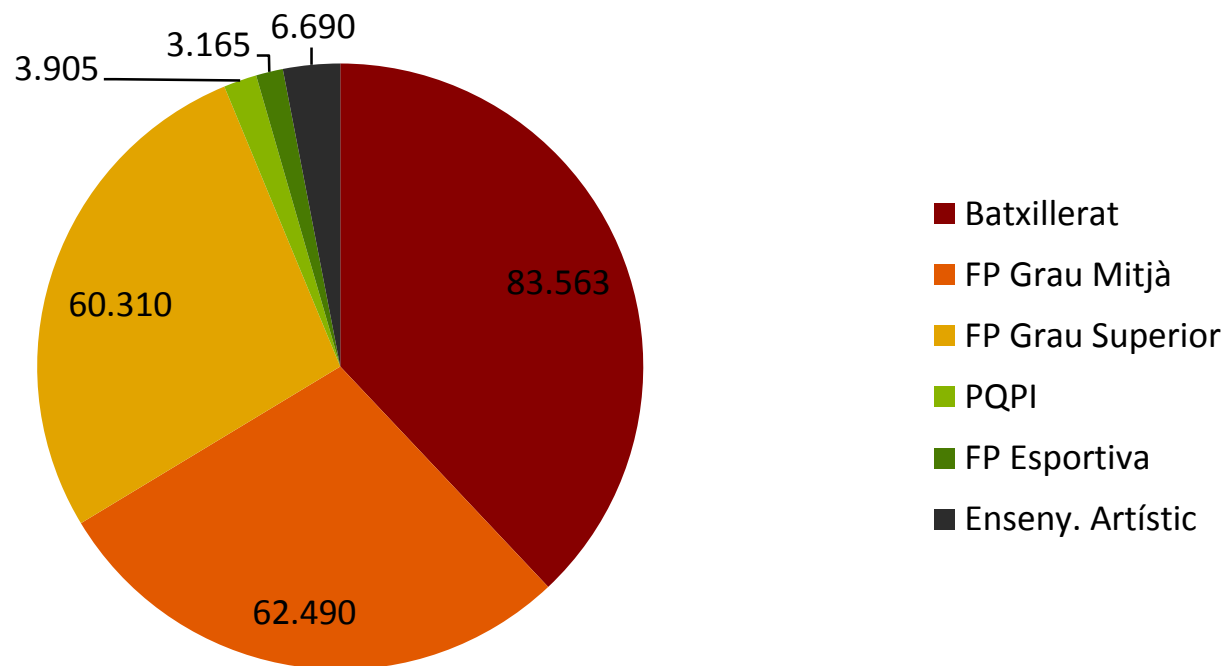

Els cicles formatius a Catalunya

La formació professional aplega el 60% de les places d'ensenyament post-secundari

Places educació post-secundària a Catalunya Curs 2013-14

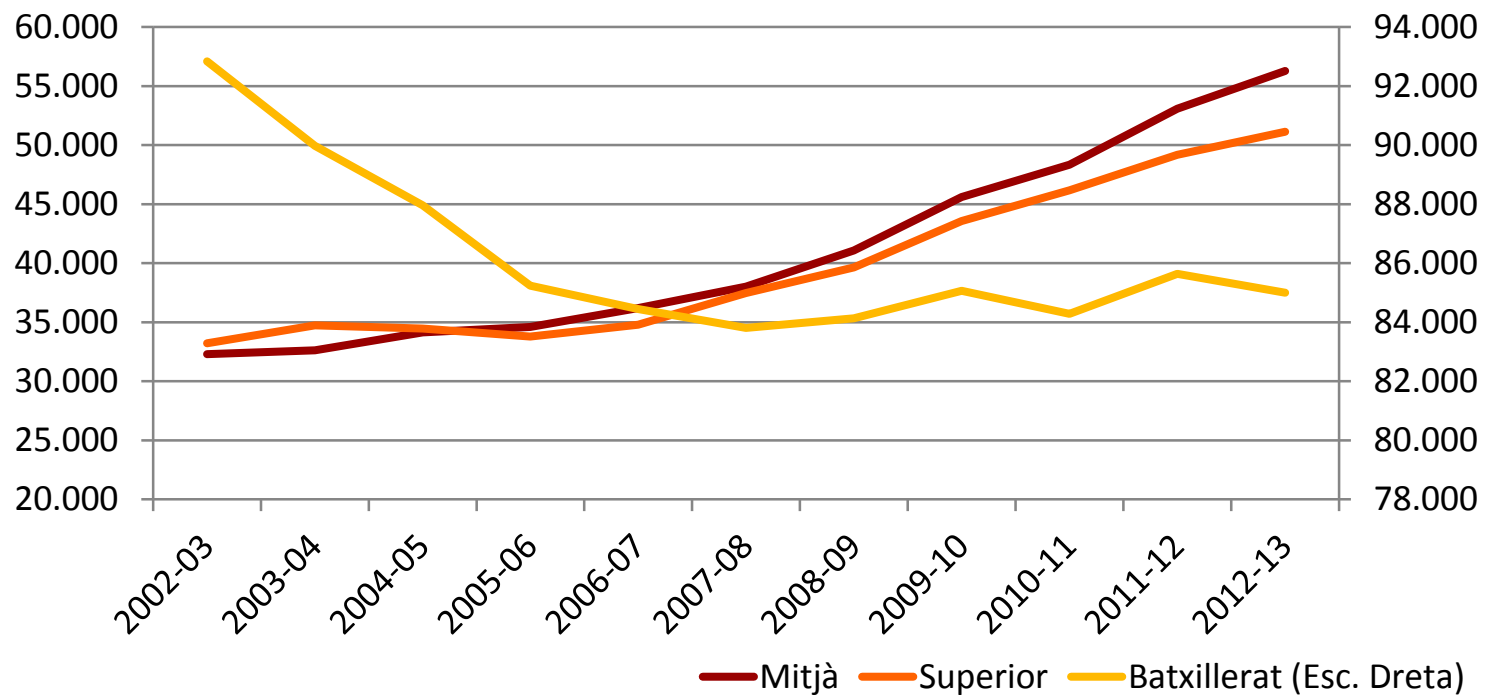

Els cicles formatius són estudis impartits majoritàriament per centres públics

MAGNITUDS BÀSIQUES CICLES FORMATIUS. ANY 2011							
	Total	Grau Mitjà			Grau superior		
	Centres CF	Centres	Grups	Alumnat	Centres	Grups	Alumnat
Total	391	362	2.176	53.090	292	1.993	49.180
Sector públic	254	244	1.658	40.450	193	1.414	34.853
Sector privat concertat	82	77	373	9.984	62	395	10.392
Sector privat no concertat	55	41	145	2.656	37	184	3.935
<i>En percentatge sobre el total</i>							
Sector públic	65,0	67,4	76,2	76,2	66,1	70,9	70,9
Sector privat concertat	21,0	21,3	17,1	18,8	21,2	19,8	21,1
Sector privat no concertat	14,1	11,3	6,7	5,0	12,7	9,2	8,0

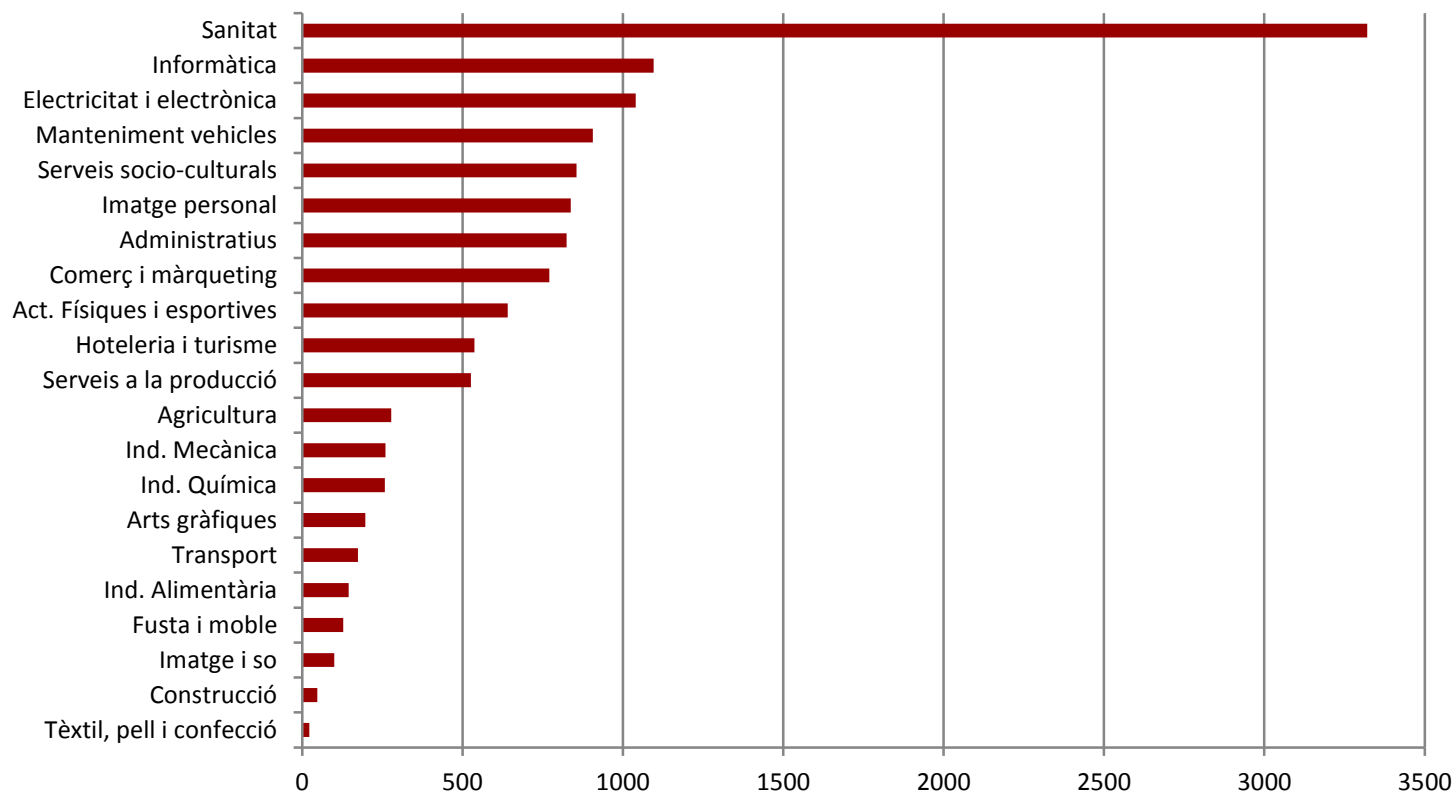
Els cicles formatius van a l'alça

Alumnes matriculats a cicles formatius i batxillerat

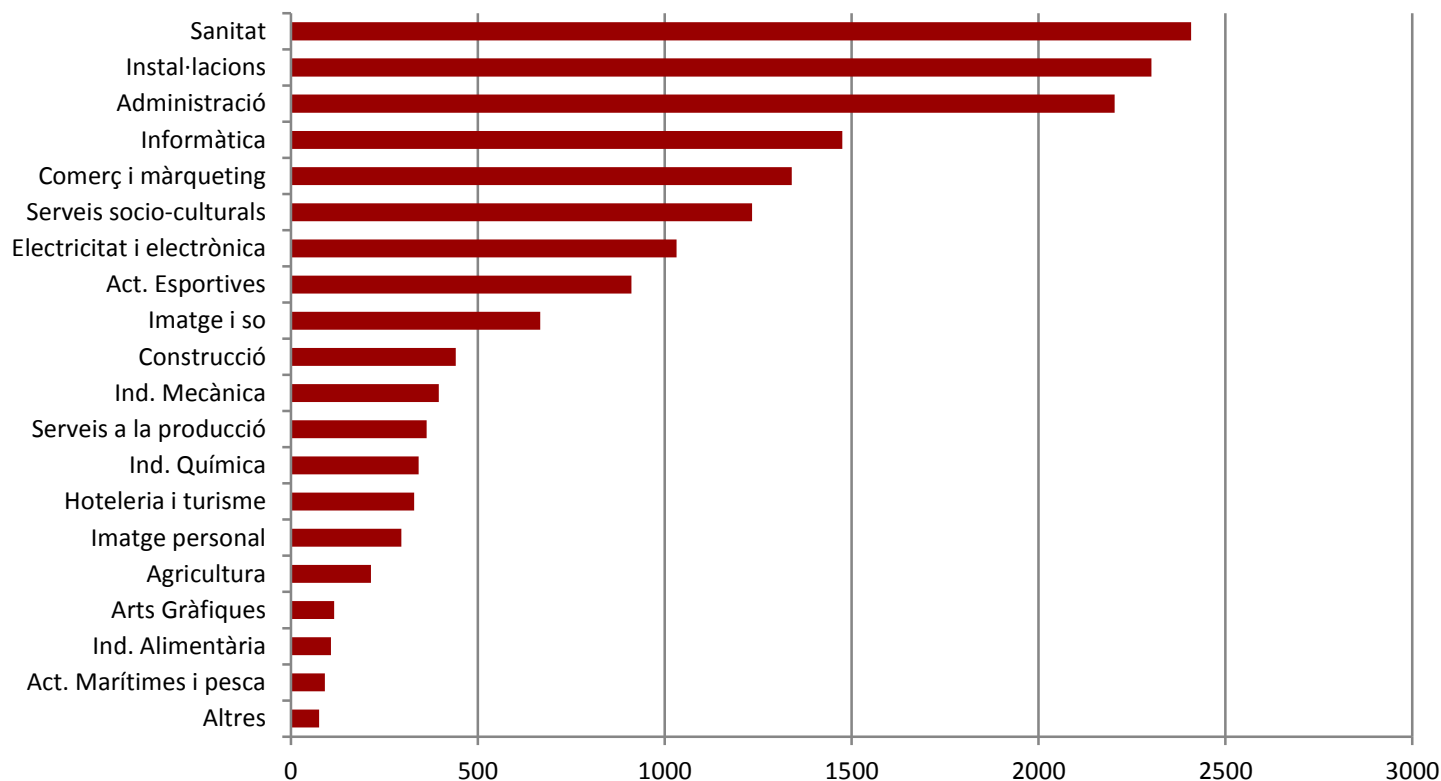
Sanitat, informàtica, electricitat i electrònica dominen el grau mitjà

Graduats de cycle mitjà per tipus Curs 2011-12

Sanitat, manteniment, administració i informàtica dominen els cicles superiors

Graduats de cicle superior per tipus
Curs 2011-12

La formació dual en estat embrionari a Catalunya

ESTUDIS DE FORMACIÓ DUAL A CATALUNYA		
Dades bàsiques		
	2012-13	2013-14
Alumnes	590	1785
Centres	32	86
Títols ofertats	18	33
Empreses col·laboradores	83	164
Entitats col·laboradores	35	48
FONT: Departament Ensenyament Generalitat de Catalunya		

La conciliació estudi treball s'estructura per vies diferents:

- Formació en alternança simple
 - No hi ha reconeixement acadèmic de les pràctiques
- Formació dual
 - La feina compta com a currículum escolar
- Ofertes a col·lectius singulars
 - Les empreses contracten un grup de gent i proposen al centre educatiu una formació específica per al grup que, en determinats casos, pot obtenir reconeixement acadèmic.
- Contracte d'aprenentatge
 - L'alumne o l'empresa demanen reconeixement acadèmic del contingut formatiu laboral i dels estudis complementaris a fer en el centre educatiu

Es possible implantar el model alemany a Catalunya?

- A curt termini, impossible, per raons diverses:
 - L'estructura de PIMES condiciona la capacitat d'oferta de places. LA formació dual vol grups sencers o majoritaris.
 - El reconeixement del títol queda a Catalunya en mans de l'escola.
 - A Alemanya el gruix de la formació es fa a les empreses i l'ensenyament als centres és el complement. A Catalunya és a l'inrevés.
- A mig termini, el sistema pot ser modificat parcialment cap a la formació dual amb resultats favorables.
- Hi ha una oportunitat per implicar les Cambres i les Patronals al procés d'implantació.

Properes passes

- Difondre àmpliament els avantatges del sistema tant per als joves, com per a les empreses i els propis centres educatius.
 - “som els de la Siemens”
- Intentar superar l'obstacle de la dimensió empresarial per la via de l'agregació d'empreses interessades en formacions similars.
 - El paper de les associacions empresarials
 - El paper de les Cambres

Normativa aplicable

➤ **Resolució alternança**

- RESOLUCIÓ ENS/1204/2012, de 25 de maig, d'organització de la formació en alternança en els ensenyaments de formació professional inicial.

➤ **Resolució organització mesures flexibilitzadores**

- RESOLUCIÓ ENS/1891/2012, de 23 d'agost, d'organització de diverses mesures flexibilitzadores i actuacions en la formació professional inicial.

➤ **Real Decreto FP Dual**

- Real Decreto 1529/2012, de 8 de noviembre, por el que se desarrolla el contrato para la formación y el aprendizaje y se establecen las bases de la formación profesional dual.

Trets bàsics de la formació dual a Catalunya

- El sistema funciona per la via de convenis entre empreses i centres educatius
- L'estudiant inicia la formació amb pràctiques no remunerades per després passar a un període de beca o contracte.
- L'empres selecciona candidats dins els alumnes de cada centre
- La validació curricular correspon al centre però el programa s'adequa a les necessitats de les empreses